

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

Ενδεικτικές απαντήσεις θεμάτων

A. Περίληψη

Ο συγγραφέας θίγει τη διαχρονική υποταγή των γυναικών από τους άνδρες με απαρχή την εποχή του Αριστοτέλη λαμβάνοντάς την ως δεδομένη. Υπογραμμίζει την αντίληψη ότι αποτελούν ομάδα ανθρώπων προς εξυπηρέτηση κάθε είδους χρήσης και εκμετάλλευσης. Διάφορα τέτοια φαινόμενα δεν εκλείπουν σε αρκετά μέρη στον κόσμο, αν και η βία απέναντι στις γυναίκες στις προηγμένες κοινωνίες δεν είναι αποδεκτή. Τονίζει ότι οφείλουμε να μη μένουμε ασυγκίνητοι ως προς τη θέση τους και να προσπαθούμε για τη δικαιοσύνη.

B1. Αντιστοίχιση - Άσκηση κατανόησης

Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση με βάση το περιεχόμενο των αντίστοιχων κειμένων (χωρίς αναφορά σε χωρία των κειμένων):

1 - γ

2 - γ

3 - β

4 - β

5 - α

B2. Συνοχή - διαρθρωτικές λέξεις

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 2 («Για την Μπελίντα...θυματοποίηση»), η **συνοχή** εξασφαλίζεται με τις εξής διαρθρωτικές λέξεις: **Προφανώς, όμως, δηλαδή, επειδή, ώστε**. Να εξηγήσετε τι δηλώνουν οι παραπάνω λέξεις (μονάδες 5), κάνοντας αναφορά στα **νοήματα που αυτές συνδέουν** στην κάθε περίπτωση. (μονάδες 5)

Προφανώς: έμφαση, επιβεβαίωση / Η διαρθρωτική λέξη επιβεβαιώνει την προαναφερθείσα άποψη περί διαφορών μεταξύ των δυο φύλων και την ανασκευάζει

όμως: αντίθεση / Δημιουργεί αντιθετική σχέση μεταξύ των διαφορετικών χαρακτηριστικών που τα δυο φύλα παρουσιάζουν γενικά και των ατομικών χαρακτηριστικών

δηλαδή: επεξήγηση / επεξηγεί και συγκεκριμενοποιεί την προηγούμενη δήλωση αναφορικά με τα ατομικά χαρακτηριστικά

επειδή: αιτιολόγηση / αιτία για τις διακρίσεις και τη βία κατά των γυναικών είναι το φύλο τους, το γεγονός ότι είναι γυναίκες

ώστε: αποτέλεσμα / το γεγονός ότι η γυναίκα ανάγεται σε θύμα τόσο έντονα οδηγεί στο αποτέλεσμα να θεωρείται διάκριση η θυματοποίησή της

B3. Προθετικότητα

α. Ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη / την αναγνώστρια. Συγκεκριμένα, επικαλείται το συναίσθημα του αναγνώστη/ της αναγνώστριας με τη χρήση του **Α' πληθυντικού προσώπου** (π.χ. *αναλογιζόμαστε, συμπονούμε, προσπαθούμε*), το οποίο προσδίδει στο κείμενο συλλογικότητα, καθολικότητα, καθώς πρόκειται για ένα φαινόμενο που αφορά το σύνολο της κοινωνίας. Επίσης, χρησιμοποιεί **συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο** (ενδεικτικά: *μνήμη, βία, ενοχή, αδικία, συμπονούμε, θύματα, οραματιζόμαστε δικαιοσύνη*), το οποίο συγκινεί και ευαισθητοποιεί το αναγνωστικό κοινό σχετικά με το μέγεθος του φαινομένου και τη στάση μας απέναντι σε αυτό. Τέλος, ο συντάκτης χρησιμοποιεί ρήματα σε **υποτακτική έγκλιση** (π.χ. *να αναλογιζόμαστε, να συμπονούμε, να προσπαθούμε να οραματιζόμαστε*) η οποία συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και την προτροπή ώστε ο αναγνώστης/η αναγνώστρια να αναστοχαστεί τη στάση του σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών

B3. β. Η αντίθεση στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 βασίζεται στη διαφορά μεταξύ των δυο κινημάτων, του φεμινισμού («ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα χαρούμενο ... στη δυνατότητα να αλλάξουμε τα πράγματα») και του νεοφεμινισμού («Αντιθέτως, ο νεοφεμινισμός ... επιδιώκουμε να ξεπεράσουμε»). Η αντιπαράθεση των δυο εννοιών εξυπηρετεί τον σκοπό της συντάκτριας, που είναι να αναδείξει τη

θεωρία της Κάνον αναφορικά με την ιδεολογία του φεμινιστικού κινήματος και να πληροφορήσει σχετικά με τις επιδιώξεις του.

Γ. Λογοτεχνία - Ερμηνευτικό σχόλιο

Ο πρωταγωνιστής αντιμετωπίζει το «τέρας» της ανεργίας κι αυτό επηρεάζει ριζικά την συναισθηματική του κατάσταση. Βρίσκεται σε απόγνωση και σε διαρκή υπερένταση με αποτέλεσμα να γιγαντώνονται όλα τα ερεθίσματα που τον περιβάλλουν, όπως καταδεικνύει η παρομοίωση των σταγόνων της βροχής με την κατακρήμνιση των αλεξιπτωτιστών («τώρα οι σταγόνες έσκαγαν με δύναμη στο παρμπρίζ σαν αλεξιπτωτιστές που τους πρόδωσε το αλεξιπτωτό τους»). Αισθάνεται ανήμπορος να αντιμετωπίσει το πρόβλημά του και νιώθει προδομένος από τον ίδιο του τον εαυτό. Εκτός όμως από την αδυναμία εύρεσης εργασίας, τον βαραίνει εξίσου και ο αντίκτυπος της απόλυσής του στον κοινωνικό του περίγυρο και ιδιαίτερα στην σύζυγό του. Συγκεκριμένα, μέσα από τις τμηματικές αφηγήσεις της καθημερινότητας του πρωταγωνιστή διαφαίνεται ότι δυσκολεύεται να ομολογήσει την αλήθεια και προσποιείται πως εργάζεται, δημιουργώντας επίπλαστες πραγματικότητες. Ο έντονα εξομολογητικός τόνος -σε α' ενικό πρόσωπο- με ανεπιτήδευτο καθημερινό λόγο («γυροφέρνω με το micra») και πληθώρα σχολίων («τι σόι άντρας...») αντανακλούν πλήρως την αυτοεικόνα του πρωταγωνιστή σύμφωνα με την οποία έχει χάσει τον ρόλο του και την αξία της ύπαρξής του.

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι ο πρωταγωνιστής εμφορείται από αρκετά στερεότυπα που αφορούν τα φύλα και τον ρόλο τους στην οικογένεια. Ο άντρας είναι αυτός που πρέπει να εξασφαλίσει τον βιοπορισμό της οικογένειας και να προστατεύσει τα μέλη της, όπως επιτάσσουν τα κοινωνικά στερεότυπα. Επιβάλλεται να είναι σκληρός, ακλόνητος και αποτελεσματικός, ενώ απαγορεύεται να επιζητήσει στήριξη, παρηγοριά και συμπόνια. Με την απόλυσή του αδυνατεί να ανταποκριθεί στις παραπάνω επιταγές, γι' αυτό νιώθει διαλυμένος και βυθίζεται στην δίνη της απελπισίας. Τέλος, η αντίδραση του πρωταγωνιστή κρίνεται αναμενόμενη και δικαιολογημένη σύμφωνα με τις προσλαμβάνουσές του, μα υπερβολική δεδομένου ότι τα κοινωνικά στερεότυπα επηρεάζουν αρνητικά τη συναισθηματική του κατάσταση καθώς και τις κοινωνικές / οικογενειακές του σχέσεις (βλ. σχέση με τη σύζυγο).

Επιπρόσθετοι κειμενικοί δείκτες:

Εσωτερικός μονόλογος: συναισθήματα και σκέψεις του πρωταγωνιστή

Ασύνδετο σχήμα: συναισθηματική ένταση, έμφαση

Συνειρμική σύνδεση νοημάτων: απουσία συνοχής, συναισθηματικός λόγος

Επανάληψη λέξεων-φράσεων «οι αληθινοί άντρες» «πρακτικά», έμφαση στη διαιώνιση του στερεοτύπου για τον ρόλο του άνδρα στη σύγχρονη κοινωνία και αντίθεση σε σχέση με την ισχύουσα συναισθηματική κατάσταση του ήρωα (ευάλωτος και συναισθηματικός).

Διπλές παύλες: σχόλια του αφηγητή

Δ. Παραγωγή λόγου

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ομιλία

Αφόρμηση: Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Προσφώνηση: Αξιότιμες κυρίες και σεβαστοί κύριοι

Πρόλογος:

Στη σύγχρονη εποχή οι άνισες συνθήκες ζωής και εργασίας ανδρών και γυναικών επιδεινώνονται λόγω της σοβαρής οικονομικής κρίσης. Σαφώς σε περίοδο κρίσης πάντοτε πλήττονται οι αδύναμες ομάδες της κοινωνίας. Έτσι, μεγάλες κατηγορίες γυναικών αντιμετωπίζουν διακρίσεις, οι οποίες ταυτόχρονα διαπλέκονται και με άλλου τύπου διακρίσεις, όπως εθνική καταγωγή, κοινωνική τάξη, ηλικία, σεξουαλικές προτιμήσεις. Τοιουτοτρόπως, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας θα ήθελα να τοποθετηθώ αναφορικά με φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας σε δημόσιο και ιδιωτικό βίο και δευτερευόντως να προτείνω τρόπους με τους οποίους εμείς οι νέοι μπορούμε να συμβάλουμε στην επίτευξη της ισότητας των δύο φύλων.

Κύριο Θέμα:

Α' Ζητούμενο

Πρωταρχικά, αξίζει να γνωρίσουμε κάποια φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο βίο. Αναφορικά με το δημόσιο βίο είναι ευρέως δεδομένο ότι συχνά στον χώρο εργασίας της υποτιμώνται οι δυνατότητές της, θεωρείται αδύναμη να εξελιχθεί, μπορεί να έχει χαμηλότερες αμοιβές από αυτές των ανδρών και μπορεί ακόμη και να παρενοχληθεί από το υπόλοιπο εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, η επαγγελματική της καριέρα μπορεί να θυσιαστεί για χάρη της οικογένειας και το αγαθό της μητρότητας μπορεί να αποτελέσει «αντι-κίνητρο» για την πρόσληψή της ή ανέλιξή της. Περαιτέρω, τα ΜΜΕ και οι διαφημίσεις υποβαθμίζουν την εικόνα της και την παρουσιάζουν αδύναμη, αφελή, ευάλωτη, σεξουαλικό αντικείμενο. Επομένως, γίνεται εύκολα θύμα κοινωνικής κριτικής και παρενόχλησης.

Έπειτα σε ιδιωτικό και προπάντων σε οικογενειακό επίπεδο η γυναίκα βιώνει πολλές δυσκολίες. Συγκεκριμένα, επιβαρύνεται με πολλαπλούς αλληλοσυγκρουόμενους ρόλους, στους οποίους καλείται να ανταποκριθεί με επιτυχία, όπως ο ρόλος της μητέρας, της συζύγου ή ακόμη και της κόρης. Επιπλέον, αναλαμβάνει πλήρως και μονομερώς την ευθύνη για την ανατροφή, τη διαπαιδαγώγηση, την ασφάλεια των παιδιών και ταυτόχρονα τις οικιακές εργασίες. Επιπρόσθετα, οι γυναίκες έρχονται αντιμέτωπες με τη βία, ιδίως μέσα στον γάμο. Ειδικότερα, δέχονται βία μέσα στα πλαίσια της οικογένειας, καθώς ο άνδρας ασκώντας κάθε μορφή βίας -σωματικής, σεξουαλικής, συναισθηματικής και ψυχολογικής- δείχνει την εξουσία του και την ισχύ του.

Μεταβατική παράγραφος

Πράγματι η γυναίκα βιώνει έντονα την παραβίαση των δικαιωμάτων τόσο στο Δυτικό Κόσμο όσο και στις ανατολικές χώρες. Γι' αυτόν το λόγο κρίνεται απαιτητική η άμεση κινητοποίηση μας, ως νέοι, ώστε έμπρακτα να επιτευχθεί στο βραχυπρόθεσμο μέλλον η επίτευξη της ισότητας των δύο φύλων.

Β' Ζητούμενο

Έμπρακτα, λοιπόν, οφείλουμε εμείς οι νέοι να συμβάλλουμε στην εξίσωση ανδρών και γυναικών. Ειδικότερα, εμείς οι έφηβοι θα πρέπει να έχουμε ως κεντρικές συνιστώσες στις σχέσεις μας την αποδοχή, τον αλληλοσεβασμό, την αναγνώριση των

δικαιωμάτων και των αναγκών των γυναικών και την αναζήτηση των κοινών σημείων που μπορούν να κάνουν τη σχέση μας πιο δημιουργική. Επίσης, στο πλαίσιο της οικογένειας, τα παιδιά πρέπει να είναι ενήμερα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, προκειμένου να αποφευχθεί η αναπαραγωγή των κοινωνικών στερεοτύπων. Σε εκπαιδευτικό επίπεδο, καθίσταται αναγκαία η απαίτηση για παροχή ανθρωπιστικής παιδείας και για καλλιέργεια της αλληλοκατανόησης, της αλληλεγγύης και του αλληλοσεβασμού ανάμεσα στα δύο φύλα.

Επιπρόσθετα, ο κάθε νέος ξεχωριστά οφείλει να δείχνει αυτοσεβασμό, να ελέγχει τα προσωπικά πάθη του και να αποβάλλει τυχόν ανταγωνιστικές τάσεις, σεβόμενος την ελευθερία του άλλου. Επίσης, τα νέα κορίτσια πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι ο αγώνας τους για ισοτιμία πρέπει να κινείται μέσα στο πλαίσιο των ορίων. Συχνά, με το πρόσχημα της ισότητας οι γυναίκες δεν είναι λογικό να φτάνουν σε ακραίες καταστάσεις, όπως π.χ. να θεωρούν τον άνδρα αντίπαλο ή ανταγωνιστή, και όχι συνεργάτη και φίλο, να προσπαθούν να τον ξεπεράσουν και να τον υποκαταστήσουν. Τέλος, κάθε άτομο είναι απαραίτητο να επικοινωνεί και να έρχεται σε επαφή με το άλλο φύλο και να προσπαθεί να συνυπάρχει αρμονικά και να συνεργάζεται.

Μάλιστα σήμερα η ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση καθίσταται πιο επίκαιρη από ποτέ για τη διαμόρφωση του παγκόσμιου πολίτη. Συγκεκριμένα, πρέπει να ενισχυθεί η πίστη των νέων στις αρχές της δημοκρατίας και να επιδιωχθεί η πρακτική εφαρμογή τους στους επιμέρους τομείς της κοινωνικής δράσης. Έτσι εμείς οι νέοι πρέπει να απαιτήσουμε τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων, αλλά και την αποδοτικότητα των διδακτικών και εκπαιδευτικών προϊόντων. Ακόμη, είναι αναγκαίο να αντιδρούμε, όταν διαπιστώνουμε φαινόμενα ανισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση. Η διαμόρφωση των αντιλήψεων για τον ρόλο των δύο φύλων έχει την αφετηρία της στο χώρο της οικογένειας, εδραιώνεται όμως κάποτε και ενισχύεται στον χώρο του σχολείου. Το σχολείο δεν θα πρέπει να λειτουργεί ως μηχανισμός αναπαραγωγής των στερεοτύπων, αλλά είναι δυνατόν και οφείλει να αποτελέσει ισχυρό μέσο καταπολέμησης και άρσης τους.

Επίλογος:

Συμπερασματικά, γίνεται αντιληπτό ότι η απελευθέρωση της γυναίκας πολύ απέχει από την ουσιαστική εξίσωση των δύο φύλων. Ασφαλώς, όμως, έχει γίνει μεγάλη πρόοδος. Έτσι, αποτελεί ανάγκη να υπάρξει βαθμιαία μεν, αλλά γρήγορη, εξίσωση των γυναικών με τους άνδρες σε όλους τους τομείς.

Αποφώνηση:

Σας ευγνωμονώ ιδιαίτερα για την προσοχή σας και εύχομαι οι απόψεις μου να σας άγγιξαν.